

CINE ARE UN TAMPON? TOCMAI MI-A VENIT CICLUL, întreb în gura mare pe oricine s-ar întâmpla să fie într-o toaletă de femei dintr-un restaurant din San Francisco sau în culisele unisex ale unui festival de muzică din Praga sau pe oamenii care nu se aşteaptă la asta, strânși într-o bucătărie la o petrecere din Sydney, München sau Cincinnati.

În mod invariabil, oriunde în lume, am văzut femeile (și am auzit foșnetul mâinilor lor) căutând prin rucsace și genți până în momentul triumfător când o necunoscută găsește unul și, zâmbind amabil, mi-l intinde. Niciodată banii nu intră în discuție. Înțelegerea universală tacită este:

Astăzi, este rândul meu să iau tamponul.

Mâine, va fi al tău.

E un continuu circuit karmic al tamponului. Am aflat că există un astfel de circuit și în privința șervețelor, țigărilor și a pixurilor.

M-am întrebat deseori: există femei care sunt pur și simplu PREA jenate să întrebe? Femei care mai degrabă ar rula un cocoș imens de hârtie igienică pe care să-l introducă în lenjeria lor intimă decât să aibă curajul de a cere o favoare într-o încăpere plină de străini? Trebuie să fie. Dar nu eu. În niciun caz. Mie nu mi-e absolut deloc frică să cer. Orice.

Nu mi-e RUȘINE.

Cred.

* * *

Am 38 de ani. Am fondat prima mea formăție, The Dresden Dolls, când aveam 25 de ani și nu am scos primul meu disc la o companie importantă până la 28, ceea ce este, în optica industriei muzicale tradiționale, un debut matusalemic.

În ultimii aproximativ 13 ani, am fost constant în turneu, rareori dormind în același loc pentru mai mult de câteva nopți, cântând nonstop pentru oameni, în aproape fiecare situație imaginabilă. În cluburi, baruri, săli de spectacole, arene sportive, la festivaluri, din clubul CBGB din New York până la Opera din Sydney. Am cântat seri întregi la Boston Symphony Hall cu orchestra de renume mondial din orașul meu natal. I-am cunoscut pe idolii mei – Cyndi Lauper, Trent Reznor de la Nine Inch Nails, David Bowie, „Weird Al“ Yankovic, Peter din Peter, Paul and Mary – și am mers uneori împreună în turneu. Am compus, jucat și cântat sute de piese în studiouri de pe întreg mapamondul.

Mă bucur că am început târziu. Astă m-a făcut să am timp pentru o viață reală și, mulți ani, a trebuit să găsesc, în mod creativ, modalități prin care să îmi plătesc chiria. Mi-am petrecut adolescența târzie jonglând cu zeci de slujbe, dar, în principal, am lucrat ca statuie vivantă: o artistă stradală stând pe mijlocul trotuarului, îmbrăcată ca o mireasă și cu fața vopsită în alb. (Ne-ați văzut pe noi, statuile vivante, nu-i aşa? Probabil că v-ați întrebat cine suntem în Viața Reală. Salutări. Suntem Oameni Ca Și Voi.)

Să fii statuie vivantă este o ocupație care întruchipează manifestarea pură și materială a actului de a cere: am petrecut cinci ani nemîscată, cocoțată pe un bax de lapte, cu o pălărie la picioarele mele, așteptând ca trecătorii să-mi arunce un dolar în schimbul unui moment de conexiune umană.

Dar am experimentat și alte locuri de muncă imediat după ce am împlinit 20 de ani: am fost barmană, servind înghețată și cafea, lucrând pentru 9,50\$ pe oră (plus bacșisurile); maseuză terapeutică fără licență, lucrând în camera mea de cămin de la facultate (fără finalizare, 35\$ ora); consultantă în privința numelui și mărcii pentru companii de Internet (2000\$ per lista de domenii neînregistrate); dramaturgă și regizoare (de obicei neplătită: de fapt, de cele mai multe ori, cheltuindu-mi propriii bani pentru a cumpăra recuzita); chelneriță într-o berărie din Germania (aproximativ 75 de mărci germane pe noapte, inclusiv bacșisurile); vânzătoare de haine reconditionate, achiziționate din magazine la mâna a doua și revândute centrului campusului (puteam face 50\$

pe zi); asistentă într-un magazin de înrămare a pozelor (14\$ pe oră); actriță în filme experimentale (plătită în vin, pizza și veselie); model nud pentru pictură/desen în școlile de artă (intre 12\$ și 18\$ pe oră); organizatoare și animatoare a saloanelor underground pe bază doar de donație (plătită suficient cât să acopere băutura și închirierea spațiului); fata de la garderobă la petreceri de lux ilegale pentru fetișiști sexuali (100\$ pentru o petrecere) și, prin intermediul acestei poziții, asistentă de croitor pentru un producător de cătușe din piele personalizate (20\$ pe oră); stripeuză (cam 50\$ pe oră, dar, de fapt, depindea de seară); și – pentru o scurtă perioadă – *dominatrix* (350\$ pe oră – dar, în mod evident, existau inevitabile cheltuieli cu îmbrăcămintea și accesoriile).

Fiecare dintre aceste slujbe m-a învățat ceva despre vulnerabilitatea umană.

În mare parte, am învățat multe despre a cere.

Aproape fiecare contact uman se reduce la actul, chiar arta, de a cere.

Actul de a cere este, prin el însuși, celula de bază a oricărei relații. În mod constant și deseori indirect, de multe ori tacit, cerem ceva unul altuia – șefilor, partenerilor de viață, prietenilor, angajaților noștri – pentru a construi și a menține relațiile cu cei din jur.

Vrei să mă ajuti?

Pot să am incredere în tine?

Îmi vei trage clapa?

Ești sigur că pot avea incredere în tine?

Iar atât de des, în subtext, aceste întrebări apar din dorința umană fundamentală de a ști:

Mă iubești?

* * *

În 2012, am fost invitată să vorbesc la o sesiune TED, ceea ce era o provocare; nu sunt un orator de meserie. Luptându-mă cu câțiva ani înainte să scap – în mod foarte ostentativ – de contractul care mă legă de o casă de discuri importantă, hotărâsem să mă îndrept către fani pentru a scoate următorul meu

album prin Kickstarter, o platformă de *crowdfunding* ce își deschise recent ușile altor mii de creatori, pentru ca ei să-și finanțeze munca prin sprijinul direct al fanilor. Cei care sprijiniseră proiectul meu Kickstarter cheltuise un total de 1,2 milioane\$ pentru a comanda în avans cel mai recent album alături de formația mea, *Theatre Is Evil* (*Teatrul e diabolic*), făcându-l cel mai de succes proiect muzical din istoria multifinanțării.

Crowdfunding-ul, pentru neinițiați, este o modalitate de a strânge bani pentru proiecte (creative, de tehnologie, personale sau de altă natură) cerând indivizilor (Mulțimii) să contribuie la o mare masă de capital online (Finanțarea). Site-uri precum Kickstarter, Indiegogo și GoFundMe au apărut peste tot în lume pentru a înlesni tranzacția dintre cei care cer ajutor și cei care răspund apelului și pentru a face această tranzacție cât mai practică posibil.

Însă, ca în cazul oricărui instrument de tranzacționare nou, lucrurile s-au complicat. A luat naștere un Vest Sălbatic online pe măsură ce artiști și creatori de toate felurile încearcă să navegheze în noile ape tulburi ale schimbului de bani pentru artă. Existența în sine a *crowdfunding*-ului ne-a pus tuturor un ansamblu mai profund de întrebări de fond:

Cum cerem ajutorul unul de la altul?

Când putem cere?

Cui îi este permis să ceară?

Campania mea de Kickstarter a avut un succes extraordinar: cei care m-au sprijinit – aproape 25.000 de oameni – îmi urmăriseră povestea de ani de zile. Au fost entuziasmați să aibă posibilitatea să mă sprijine financiar să mă desprind de casa de discuri. Cu toate acestea, pe lângă telefoanele nerăbdătoare de la reporteri care nu auziseră niciodată de mine (de loc suprinzător, de vreme ce *Rolling Stone* nu irosise nicio picătură de cerneală pentru mine), întrebându-mă de ce mă ajutau toți acești oameni, am fost surprinsă de câteva dintre reacțiile negative suscitate de succesul campaniei. În momentul în care am lansat-o, am intrat direct într-o dezbatere culturală mai largă, care era deja în plină desfășurare, dacă *crowdfunding*-ul ar trebui să fie cărău permis; unii

dintre criticii lui îl etichetau simplu drept o formă crasă de „cerșit digital“.

Aparent, era de prost gust să ceri. Am fost acuzată, ca ultimul infractor, de diverse lucruri: că fusesem deja promovată de o casă de discuri importantă, că aveam un soț celebru, că eram o narcisistă flamboiantă.

Lucrurile s-au înrăutățit considerabil în lunile ulterioare campaniei Kickstarter, când am pornit cu formația mea în turneu mondial și am lansat muzicienilor locali invitația obișnuită de a ni se alătura pe scenă pentru câteva melodii. Eram o comunitate unită, iar eu procedam astfel de ani de zile. Presa a șters pe jos cu mine.

Succesul campaniei mele de *crowdfunding*, plus atenția pe care a atras-o, i-au făcut pe cei de la TED să mă invite – pe mine, o muziciană *indie rock* relativ necunoscută – să vorbesc 12 minute pe o scenă rezervată de obicei oamenilor de știință, inventatorilor și educatorilor de top. Încercarea de a-mi da seama exact ce și cum trebuie să spun mi-s-a părut – ca să mă exprim eufemistic – al dracului de însăpămantătoare.

Am luat în calcul un performance-art pe muzică de operă de doisprezece minute, cu ukulele și pian, dramatizându-mi întreaga existență, din Pântece și până la Kickstarter. Din fericire, m-am hotărât să renunț și am optat pentru un discurs pe șteau despre experiența mea ca artist stradal, despre succesul campaniei mele pe Kickstarter și valul de indignare care a urmat și despre cum trasam o legătură fără echivoc între cele două.

Pe măsură ce îl scriam, am ținut discursul TED către un segment îngust al cercului meu social: prietenii mei muzicieni jenați și fastăciți. Îi ajutasem pe mulți dintre ei cu propriile lor campanii Kickstarter și discutasem împreună despre experiențele lor în barurile locale, la petreceri, în cabinile de schimb din culise, înaintea spectacolelor. Voi am să abordez o temă fundamentală care mă preocupa de multă vreme: *Să le spun prietenilor mei artiști că e în regulă să ceri bani și e în regulă să ceri ajutor.*

Mulți dintre prietenii mei se folosiseră cu succes de *crowdfunding* pentru ca noi proiecte personale să vadă lumina zilei: albume de muzică, filme, instrumente muzicale inedite, barje construite

din gunoi reciclat destinate petrecerilor cu artiști, lucruri care nu ar fi existat niciodată fără această nouă modalitate de a împărtăși și de a face schimb de energie. Dar mulți dintre ei se și chinuiau cu proiectele lor. Eu observasem asta.

Fiecare încercare online de *crowdfunding* presupune un material video în care creatorul își explică misiunea și în care își lansează apelul. M-am pomenit simțindu-mă prost în fața paradei de filmulețe de *crowdfunding* în care prietenii mei se uitau (sau evitau să se uite) la cameră, bâlbâindu-se, *O.K., heh heh, e TIMPUL SĂ FIM PENIBILI!* *Salut, toată lumea, să-i dăm drumul. Oo, Doamne Dumnezeule. Ne pare atât, atât de rău că v-o cerem, este atât de stânjenitor, dar... vă rugăm ajutați-ne să ne finanțăm albumul, pentru că...*

Voiam să le spun prietenilor mei nu numai că nu era *necesar* să arate că sunt extrem de rușinați și să își ceară scuze, ci că era și *contraproductiv*.

Voiam să le spun că, în realitate, mulți oameni *adoră* să-i ajute pe artiști. Că acesta nu e un joc cu un singur participant. Că artiștii care muncesc și audiența care îi sprijină sunt două părți necesare ale unui ecosistem complex. Că rușinea poluează un mediu în care ceri și ti se oferă pe bază de încredere și deschidere. Speram să le pot da un fel de cec în alb, o permisiune universal valabilă să înceteze să se mai scuze exagerat, să se mai făstâcească, să se mai justifice și, pentru numele lui Dumnezeu, ...să CEARĂ pur și simplu.

* * *

M-am pregătit pentru mai bine de o lună, învărtindu-mă prin subsolul unei case închiriate și prezentând schița discursului TED, pe rând, câtorva zeci de prieteni și membri ai familiei, încercând să condensez tot ce aveam de spus în douăsprezece minute. Apoi, am zburat în Long Beach, California, am tras aer adânc în piept, am ținut discursul, iar publicul m-a ovăționat în picioare. La câteva minute după ce am coborât de pe scenă s-a apropiat de mine o femeie, în holul centrului de conferințe, și mi-s-a prezentat.

Eu eram încă în transă. Discursul îmi ocupase o parte atât de mare din creier, iar acum eram liberă să mă întorc la ale mele.

Eu instruiesc vorbitorii aici, a început ea.

Am înghețat. Trebuia ca discursul meu să se încadreze exact în cele 12 minute. Mă oprisem de câteva ori, îmi pierdusem concentrarea și depășisem cu mult 13 minute. *Ei, rabat, m-am gândit. TED o să mă concedieze.* Vreau să spun, nu puteau cu adevărat să mă concedieze. Făcusem ce venise să fac. Dar totuși. I-am strâns mâna.

Bună! Îmi pare foarte, foarte rău că am depășit limita de timp. Foarte rău. M-am pierdut de tot. Totuși, a fost în regulă? Am fost demnă de TED? Sunt concediată?

Nu, prostuțo, nu ești concediată. Chiar deloc. Discursul tău... și n-a putut să mai continue. Ochii i s-au umplut de lacrimi.

Stăteam acolo, nedumerită. De ce arăta instructoarea vorbitorilor TED ca și cum urma să plângă în fața mea?

Discursul tău m-a făcut să îmi dau seama de ceva cu care mă lupt de ani de zile. Și eu sunt artistă, scriu piese de teatru. Am atât de multe persoane dornice să mă ajute și tot ce trebuie să fac... dar nu pot... n-am fost în stare să...

Ceri?

Exact. Să cer. Atât de simplu. Discursul tău a declanșat ceva foarte puternic în mine. De ce naiba ni se pare atât de greu să cerem, mai ales dacă alții sunt atât de dispuși să ofere? Așa că, mulțumesc! Îți mulțumesc atât de mult! Mi-ai făcut un dar atât de minunat.

Am îmbrățișat-o.

Și ea a fost doar prima.

Două zile mai târziu, prelegerea a fost publicată pe site-ul TED și YouTube. În numai o zi, a adunat 100.000 de vizualizări. Apoi un milion. Apoi, un an mai târziu, opt milioane. Nu numărul vizualizărilor a fost ceea ce m-a șocat, ci povestile care le însoțeau, fie că veneau sub forma comentariilor online sau din gura oamenilor care mă opreau pe stradă și voiau să împărtășim o clipă, nu pentru că îmi cunoșteau muzica, ci pentru că mă recunoșteau după ce văzuseră prelegerea mea online.

Asistentele medicale, editorii de ziar, inginerii chimici, instructorii de yoga și șoferii de camion care simțeau că mă adresasem

fiecareuia dintre ei. Arhitecții și coordonatorii organizațiilor non-profit și fotografii liber-profesioniști care îmi spuneau că „întotdeauna le venise greu să ceară“. Mulți dintre ei m-au luat de mâna, m-au îmbrățișat, mi-au mulțumit, au plâns.

Discursul meu rezonase mult în afara publicului căruia îi fusese destinat: rockerii indie timizi cărora le era imposibil să ceară cinci dolari pe Kickstarter fără să se ascundă în spatele a o mie de scuze.

I-am ținut pe toți de mâna, le-am ascultat poveștile. Proprietarii de mici afaceri, proiectanții de panouri solare, bibliotecarii școlari, organizatorii de nunți, cei care se ocupă cu ajutoarele pentru străinătate...

Un lucru era clar: acești oameni nu erau muzicieni speriați. Erau doar... niște oameni.

Se părea că atinsesem un punct nevralgic. Dar CARE, mai exact?

N-am avut un răspuns cu adevărat satisfăcător până când nu mi-am reamintit ce se întâmplase la Neil acasă, în noaptea dinaintea petrecerii noastre de nuntă.

* * *

Cu câțiva ani înainte să se întâpte toate astea, l-am cunoscut pe Neil Gaiman.

Neil e faimos, pentru un scriitor. De fapt, e faimos punct.

De ani de zile, Neil și cu mine ne urmărisem în jurul globului, în pauzele orarelor noastre încărcate, eu pe Drumul Fără De Sfârșit al Rock and Roll-ului, el pe cel paralel al Scriitorului în Turneu, îndrăgostindu-ne pe diagonală, fiecare în ritmul lui, până când, într-un final, să ne căsătorim în secret în sufrageria prietenilor noștri, pentru că nu puteam să facem față stresului unei nunți mamut.

Totuși, nu am vrut să ne ofensăm familiile, așa că le-am promis că vom da o mare petrecere oficială câteva luni mai târziu. Ne-am hotărât să o facem în Marea Britanie, unde majoritatea dintre ei locuiesc. (Neil e britanic și tot britanici sunt și mulți dintre verișorii mei.) În plus, decorul era de poveste: Neil avea o casă

pe o insulă minusculă din Scoția, care, din întâmplare, era locul de naștere al bunicii mele din partea mamei. Era o stâncă înverzită și pustiită de vânturi, de o frumusețe uluitoare, în ciuda aridității ei extreme, de unde înaintașii mei plecaseră la începutul secolului XX îngroziți de săracie, căutând un viitor mai luminos peste Ocean, pe care l-au găsit în cartierele din Bronx, de o frumusețe mai modestă, dar și mai puțin aride.

În seara dinaintea petrecerii de nuntă, Neil și cu mine ne-am culcat devreme pentru a prinde o noapte întreagă de somn, așteptându-ne la o zi de fast, în care găzduiam petrecerea, mâncam, beam și, stingheri, le făceam cunoștință celor 200 de membri ai celor două familii. Cei trei copii majori ai lui Neil stăteau cu noi în casă, împreună cu mama lui și un grup de rude ale familiei Gaiman. Se vârâseră cu toții în paturile lor în cealaltă parte a casei și la etaj, iar câțiva verișori tineri rătăciți se mulțumiseră cu curturile de pe peluza din spate.

Iar la al doilea etaj al casei, acolo unde Neil dormea lângă mine, eu aveam un atac de panică în toată regula.

Presupun că, undeva în adâncul meu, o luam razna din cauza măritișului, pur și simplu. Totul părea foarte real dintr-o dată, cu toată familia în jur. Ce urma să fac? Cine era tipul ăsta?

Dar, în primul rând, o luasem razna din cauza banilor.

Se apropia data de lansare a campaniei mele Kickstarter, iar eu eram destul de încrezătoare că ne va aduce suficienți bani lichizi – făcusem calculele –, dar în acel moment nu eram în turneu, ci în nordul Scoției, dând o petrecere de nuntă și punând cap la cap o nouă formăție, fără să căștig niciun ban. Tocmai avusesem o discuție cu contabilul meu, care mă informase că nu aveam suficienți bani să acopăr salariile staff-ului permanent, formației și echipei de turneu, plus cheltuielile lunare obișnuite, dacă nu renunțam la tot și mă intorceam imediat în turneu, sau dacă nu luam un împrumut care să acopere decalajul pentru câteva luni, până ce soseau banii din campania Kickstarter și cecurile pentru concerte.

Nu mă aflam într-o situație nefamiliară. Spre exasperarea recurentă a managerilor mei, îmi petrecusem deja mare parte din viața adultă investind, imediat după ce-mi recuperam costurile, toate profiturile mele în următoarea înregistrare sau proiect artistic.

În decursul carierei mele de star rock and roll, fusesem bogată, săracă și undeva între... și niciodată nu mi-a păsat prea mult de bilanțul total cât timp nu eram complet lefteră, ceea ce s-a mai întâmplat ocazional, din cauza unor impozite neprevăzute sau a încasărilor sub așteptări ale unui spectacol în turneu. Iar asta nu a însemnat niciodată sfârșitul lumii: împrumutam bani de la familie sau prieteni ca să trec cu bine prin momentul delicat, iar apoi îi înapoiam prompt când sosea următorul cec.

Eram expertă în această echilibristică și în a cere ajutor atunci când aveam nevoie de el și, de parte de a mă simți rușinată de asta, mă mândream cu istoria mea îmaculată a creditării interpersonale. Mă simțeam liniștită și pentru că mulți dintre prietenii mei muzicieni (și parteneri de afaceri, de fapt) treceau prin cicluri similare de belșug și penurie. Pe scurt, tot timpul lucrurile se rezolvau cumva.

Numai că de data asta, problema era diferită. Problema era că Neil voia să-mi împrumute banii.

Iar eu nu voiam să-i accept ajutorul.

Eram căsătoriți.

Iar eu tot nu puteam să-o fac.

Toată lumea mă credea o ciudată pentru că nu o făceam.

Dar eu *tot* nu puteam să îi accept ajutorul.

Ca muziciană activă, câștigam un salariu de mai bine de zece ani, aveam biroul și angajații mei proprii, îmi plăteam facturile, puteam să ies din orice încurcătură pe cont propriu și fusesem întotdeauna independentă financiar de orice persoană cu care m-am culcat vreodată. Nu doar atât, dar eram renumită ca feministă emblematică ce nu se epilează, o regină a DIY-ului¹, tipă care plecase cu vâlvă de la o casă de discuri și pusese bazele propriei afaceri. Ideea că oamenii mă *vedea* acceptând ajutor din partea soțului meu mă... indispunea. Dar tratam asta cu umor. În general, Neil plătea nota la restaurantele bune și pur și simplu ne amuzam pe tema asta.

N-am nicio problemă cu chestia asta, glumeam eu. Ești mai bogat decât mine.

Apoi mă asiguram că plăteam eu micul dejun și cursa de taxi până la aeroport în dimineața următoare. Îmi conferea un profund sentiment de confort să știu că, indiferent de faptul că împărțeam unele cheltuieli îci și colo, nu aveam nevoie de banii lui.

Știam că suma care îmi lipsea acum nu era una mare, știam că eram pe punctul de a-mi lansa noul super album multifinanțat. Știam că era stabilit să mă întorc în turneu și totul indica logic către faptul că acest tip drăguț – cu care eram căsătorită – putea să-mi împrumute banii. Și n-ar fi fost mare lucru.

Dar nu. Puteam. Să. O. Fac.

Cu câteva săptămâni înainte de petrecerea de nuntă, vorbisem despre asta cu Alina și Josh la cafea. Ambii îmi sunt prieteni apropiati, am fost colegi de liceu, le-am fost cavaler de onoare la nuntă (prietenul nostru comun Eugene a fost domnișoara de onoare) și, de ani buni, obișnuim să ne împărtăşim dramele personale, de obicei în timp ce eu înnoptez pe canapelele din ce în ce mai frumoase din apartamentele lor, pe măsură ce s-au mutat din Hoboken în Brooklyn și, finalmente, în Manhattan. De data asta, o legănam în poală cu rândul pe fetița lor nou-născută, Zoe, eu tocmai le spusesem că nu voiam să mă folosesc de niciun ban de la Neil pentru viitoarele lipsuri de lichiditate, iar ei mă priveau de parcă aș fi fost o idioată.

Dar asta e atât de ciudat, a zis Alina. Alina compune cântece și este un autor publicat. Situația mea nu îi era străină. Sunteți căsătoriți.

Și ce dacă? m-am zburlit eu. Pur și simplu nu mă simt confortabil să o fac. Nu știu. Poate că îmi este prea teamă că prietenii mei mă vor judeca.

Dar, Amanda... noi suntem prietenii tăi, a făcut Alina observația, și noi credem că ești nebună.

Josh, profesor titular de filozofie, a aprobat din cap, iar apoi m-a privit cu obișnuita sa încruntătură.

Cat timp crezi că o vei ţine așa? Întotdeauna? Adică, veți rămâne căsătoriți cincizeci de ani, dar niciodată nu vă veți pune la comun veniturile?

Nu aveam un răspuns la asta.

¹ DIY – Do It Yourself (engl.), Fă-o Tu Însuți (n.t.)